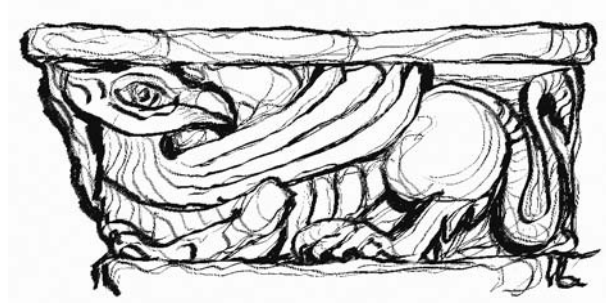

O GRIFFO A ZÊNA

di Ezio Baglini

A Zêna, o griffo o l'arîva no sémmo quànde; ma l'é ciù probàbile a-a meità-fin de l'âto medioèvo, da-a vâsta fuxinn-a de numerôze civiltæ mediterànie; e ànche chi, da noîatri, o piggia da sùbito un valôre scinbòlico de 'n custòde grintôzo e determinòu; dominatò de àtre bêstie; custòde da salùte soçiàle a-o de sòrvia de façiositàe politiche.

O trovémmo into Còdice di Annàli do Càfaro; e dòppo a meità de l'anno 1100 circa, o vègne adèuviòu sòrvia i sigilli di àtti diplomàtici (1); di scrivén; di contræti mercantîli (2); e sòrvia e monæe (3).

Into çerne tra èse raprezentæ da Giâno bifrònte (4); ò da porta de Sânt' Andrià (5); da 'n gâllo (6); da Sàn Scî ò da 'n bæ; da-o Griffo (7) ò da 'na cròxe, i zenéixi – a veità a l'é sconosciùta – no àn fæto 'na scèlta univoca e conti-noa, dato che àn acetòu quæxi inte 'n mòddo pægio e in ténpi divèrsi tutti quèlli scinboli.

Se sa che do 1222 un Obérto, méistro fonditò do brónzo, o l'à dæto màn a forgià 'n griffo pe l'inségna do Comùn da mète inta Catedràle (8).

E pòchi ànni dòppo, con l'avénto de Repùbliche marinæ, Venécia a s'é pigià o líon (= a fòrsa); Píza a vórpe (l'astùçia); e Zêna a l'à çernùo o griffo (l'aspérta vigilànsa); e quànde l'inperatò Federìgo II (l'àquila), e Píza asci, àn comensòu a minacià l'indipendénsa, comparisce scigilli de céia con “grifi tenentis inter pedes aquilam et vulpem” e con in gîo a scrîta “*griphus ut has angit – sic hostes Janua frangit*”: tutto quèsto pe fà acapî - co-ina lògica tutta zenéize – e pròpie intencioin e disponibilitæ.

Pe ninte, sàn Scî o l'à çernùo 'n'âtra bêstia, o bazilisco, còmmè scinbolo da vitòia in sce l'erezia.

Cosci o Griffo o l'é diventòu rapresentànte specifico da ferméssa zenéize, co-ê còe érte còmmè in sàn Zòrzo di Zenéixi a Palèrmo.

In scià fin do Rinasciménto l'é stæto ripigiòu l'ùzo di griffi afrontæ a sostegnî o stémma. L'Accinelli primma o l'à scrîto che i doî griffi èan Frànsa e Inpèro còmmè protetoî; pòi o l'à cangiòu con Àostria e Spàgna.

E pòi, co-a lézze do 1797 tànti sòn stæti scòpelæ cosci còmmè i stémmi nobiliàri perché èan visti còmmè scinbolo da çitàe indipendénte; pe ùrtimo, finîa a fùria françéize – i Savòia àn dèuviòu e còe di griffi pe indicà a Zêna ch'a dovèiva sotométise (monæa da dèxe sòdi).

Levòu i numeròzi palàçci che ancón sòn ornæ co-o griffo (9), ànche a Sàn Pè d'Ænn-a e a Sestri P. (10), praticaménte inte l'èra modèrna o griffo o l'é restòu sólo a sostegnî A Compagna, o stémma do Comùn, da Provinsa, inta màggia do Genoa e quàrche privòu.